

Riigikogu Õiguskomisjon
õiguskomisjon@riigikogu.ee

Meie 17.10.2025 nr 1-9/56

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettepanekud eelnõu 602 SE täiendamiseks

Lugupeetud õiguskomisjon

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) on 08. oktoobril 2025 esitanud õiguskomisjonile ettepanekud sooviga liita need juba menetluses oleva eelnõuga nr 602 SE. Eelnõu 602 SE ei käsitle alaealiste töötamist, MKM ettepanekud on aga seotud alaealiste töö- ja puhkeaja piirangutega. Uute ettepanekutega tahetakse muuta TLS sätteid, mis jõustusid 1. septembril 2025. Samas ei ole muudatused ainult tehnilised ja muudavad oluliselt kehtivat õiguslikku raamistikku.

Alaealiste töötamise reeglid on pidevas muutumises

Alaealiste töötamise nõudeid on TLS-s väga palju ja neid on korduvalt muudetud. Äärmiselt raske on aru saada, millised nõuded, millal ja millisele vanusegrupile kehtivad. MKM-il on valminud juba ka uus eelnõu seoses alaealiste töötamisega (TLS ja Alkoholiseaduse muutmise), mis on 9. oktoobril 2025 saadetud kooskõlastamisele (päev pärast eelnõule 602 SE muudatusettepanekute esitamist). Oleks mõistlik ja vajalik üle vaadata kogu alaealiste töötamise regulatsioon, et seaduse nõuded oleks üheselt arusaadavad nii töötajatele, alaealiste seaduslikele esindajatele kui ka tööandjatele.

Õigusloome ei ole läbipaistev ega kaasav

Seaduse sõnastuse pidev muutmine annab märku sellest, et eelnõusid töötatakse välja kiirustades ja õigusloome ei ole läbipaistev. 08. oktoobril 2025 MKM poolt õiguskomisjonile esitatud ettepanekud on välja töötatud ilma huvigruppe ja sotsiaalpartnereid kaasamata. Esitatud TLS muudatusettepanekute põhjenduste kohaselt viiakse TLS-i sätteid kooskõlla rahvusvahelise õiguse miinimumnõuetega (direktiiv 94/33 ja Euroopa Sotsiaalharta). EAKLi hinnangul ei ole kiireloomuliselt esitatud ettepanekud kooskõlas eelpool mainitud direktiiviga ja võimalik, et ka muude rahvusvahelise õiguse reeglitega, sealhulgas ILO konventsiooniga nr 138 ja ÜRO lapse õiguste konventsiooniga.

Vastuolu direktiiviga

Pakutud muudatuse järgi võivad vähemalt 15- aastased koolivaheajal töötada 8 tundi päevas ja 40 tundi seitsmepäevase ajavahemiku jooksul. Direktiivi 94/33 artikli 8 p 1d kohaselt lapsed, kes siseriikliku õiguse alusel ei kuulu enam täieliku koolikohustuse alla, võivad töötada seitse tundi päevas ja 35 tundi nädalas, tehes kergeid töid. Haridusseaduse § 10¹ lg 2 kohaselt on Eestis õppimiskohustus kuni 18-aastaseks saamiseni. Seega ei tohi 15- aastased töötada täistööajaga ja EAKLi hinnangul on pakutud muudatus otseses vastuolus direktiiviga 94/33.

Vastavus rahvusvahelise õigusega

Eesti ei peaks muutuma riigiks, mis valib alaealistele maksimaalse lubatud töötamise aja koos minimaalse töötasuga. Eesti valik lubada alaealistel töötada nii palju kui vähegi võimalik ei pruugi olla kooskõlas Sotsiaalharta ja ILO konventsiooni nr 138 põhimõtetega. Pigem võib olla oleks mõistlik noori rohkem kaitsta, et nad saaksid keskenduda oma põhitegevusele ehk hariduse omandamisele. Rahvusvahelise õiguse standardid nõuavad, et alaealiste töötamine enne täiskasvanuks saamist oleks hariduse omandamise ajal kõrvaltegevus, mitte põhitegevus.

Esitatud muudatusettepaneku kohaselt võivad Eestis juba 7-12 aastased töötada koolivaheajal 6 tundi päevas ja 30 tundi nädalas ja 13–14-aastased 7 tundi päevas ja 35 tundi nädalas. Euroopa Sotsiaalõiguste Komitee (ECSR) on hinnanud väga kriitiliselt alaealiste pikka tööaega. ECSR viimastes Eesti kohta käivates järeldustes (Conclusions 2023) on leitud mitmeid mittevastavusi seoses alaealiste tööajaga. Komitee arvamuse järgi võiks maksimaalseks tööajaks koolivaheajal olla 13-14 aastastele 6 tundi päevas ja 30 tundi koolivaheajal või vähem.

ÜRO lapse õiguste konventsioon nr 32 rõhutab, et noori tuleb kaitsta töösuhte raames muuhulgas ka liigse töökoormuse eest. ILO ja Sotsiaalharta kontekstis kerge töö eeldab osalist töökoormust. Tekib küsimus, kas koolivaheajal 15-aastase töötaja täiskoormusega töötamist saab lugeda kerge töö tegemiseks ja kas selline töötamine on kooskõlas rahvusvahelise õigusega.

Kokkuvõtteks

Kindlasti on hea, kui alaealistel on võimalus saada töökogemust ja taskuraha teenida. Õiguslik regulatsioon peaks aga ära hoidma kõik riskid alaealiste arengule ja tervisele. Seadus ei peaks soodustama õppimiskohustusega alaealiste võimalikult palju töötamist, samal ajal kui pole garanteeritud piisav riiklik järelevalve ja eraldatud täiendavad ressursid suurema järelevalve tegemiseks. Alaealiste töötamist reguleerivad reeglid vajavad põhjalikku analüüsi, et välja selgitada, kas Eestis alaealiste töötamise tingimused on mõistlikud ja vastavuses rahvusvahelise õigusega.

Palume Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 08. oktoobril k.a esitatud ettepanekuid mitte liita eelnõuga 602 SE.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaia Vask
EAKLi esimees